

T. B. M. M. (S. Sayısı : 120'ye 1 inci Ek)

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/415)

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/415

Karar No. : 16

18.1.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun 3.11.1988 Tarih ve 27 Karar nolu raporu ile sonuçlandığı 6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Genel Kurul gündeminde iken Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 89 uncu maddesine göre yeniden incelenmek üzere Genel Kurulun 11.1.1989 Tarihli 53 üncü Birleşiminde hükümetçe geri çekilmiştir.

Tasarı Komisyonumuz metni esas alınmak suretiyle Adalet Bakanı Sayın Oltan Sungurlu'nun, Danıştay Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla bir kez daha görüşülmüş ve maddeler üzerinde yapılan değişiklik ve ilaveler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen 1 inci maddesi aynen benimsenmiştir.
2. 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesine göre idare ve vergi mahkemelerinin nihaî kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Danıştayda temyiz edilebilmektedir.

Tasarı ile söz konusu kanunda yapılan değişiklikle, Danıştay dava daireleri ile İdarî ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı işlerde verilen nihaî kararların da Danıştayda temyizen incelenmesi öngörülmektedir.

Danıştayın yargı işleri ile görevli daire ve kurullarının oluşumu dikkate alınarak getirilmek istenen yeni düzenlemelerle İdarî ve Vergi Dava Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı davaların temyiz incelemesinin Danıştay Genel Kurulda yapılması esası benimsenmiştir. Ancak, Danıştay Genel Kurulunun oluşumu gözönünde tutulduğunda, temyiz mercii olarak görev yaparken uygulamada ortaya bir takım zorluklar çıkabileceği için İdarî ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı işlerin konusuna göre dava dairelerinde görülmesi ve İdarî ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının temyiz mercii yapılması amaçlandığından Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile değiştirilen 2577 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin (4) numaralı fıkrasındaki "kurul" kelimesi metinden çıkarılmıştır.

3. Komisyonumuz metninin 3, 4 ve 5 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

4. Tasarının çerçeve 2 nci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak Tasarının çerçeve 6 ncı maddesi ile değiştirilen 2577 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin (3 ve 4) numaralı fıkralarının birinci satırında yer alan “veya kurul”, “kurul kelimeleri madde metninden çıkarılmıştır.

5. Tasarının çerçeve 2 ve 6 ncı maddelerinde yapılan değişikliklere paralel olarak Tasarının çerçeve 7 nci maddesi ile değiştirilen 2577 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan “daire veya kurullarınca” ibaresi “ve mahkemece” şeklinde değiştirilmiştir.

6. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen 8, 9 ve 10 uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

7. Anayasanın 125 inci maddesinde, yürütmenin durdurulmasına ancak telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda karar verilebileceği hükmü yer almış, söz konusu maddenin gerekçesinde de “yürütmenin durdurulması kararları hususunda uygulamada ortaya çıkan tartışmalar da dikkate alınarak hangi hallerde yürütmenin durdurulması kararı verilebileceği açıklıkla belirtilmiştir. Bu şekilde yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için maddede gösterilen iki şartın bir arada bulunması ve ayrıca gerekçe gösterilmesi gerekmektedir.” denilmiştir.

Görüldüğü gibi bu iki şarttan yalnız birisinin mevcudiyeti halinde yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi mümkün değildir.

Anayasadaki bu açık hükme rağmen tatbikatta bunun aksine kararlar verildiği görülmektedir. Tatbikatta birliği ve Anayasaya uygunluğu sağlamak amacıyla tasarının çerçeve 11 inci maddesiyle değiştirilen İdarî Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasına açıklık getirilmiş böylece ancak bu iki şartın birarada gerçekleşmesi halinde yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği, bu karar verilirken bu iki şartın ne suretle gerçekleştiğinin de gerekçeli olarak kararda açıkça gösterileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan tasarıyla 2577 sayılı Kanununun 27 nci maddesine eklenen (12) numaralı fıkradaki “bu kurullarca verilmiş ise Danıştay Genel Kuruluna” ibaresi çerçeve 2 nci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak metinden çıkarılmıştır.

Ayrıca Tasarının çerçeve 11 inci maddesinin son fıkrası Anayasanın mahkeme kararlarının uygulanmasının zorunluluğu hükmü karşısında madde metninden çıkarılmıştır.

8. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen 12 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

9. Tasarının çerçeve 13 üncü maddesi ile değiştirilen 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “yeni görev yeri” ibaresi “yeni veya eski görev yeri” şeklinde değiştirilmiş ve bu değişikliğe paralel olarak çerçeve 12 nci maddeye gerekli ilave yapılmıştır.

10. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen çerçeve 14, 15 ve 16 ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

11. Tasarının çerçeve 2 nci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak Tasarının çerçeve 17 nci maddesi ile değiştirilen 2577 sayılı Kanununun 46 ncı maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarındaki “İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak verdikleri nihai kararlar ile” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

12. Tasarının çerçeve 2 nci maddesinde yapılan değişiklik doğrultusunda Tasarının çerçeve 18 inci maddesi yeniden düzenlenmiştir.

13. 2577 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası, temyiz incelemesi sonunda maddî vakıalar hakkında edinilen bilgi yeterli görülürse veya uyumsuzluk sadece hukukî noktalara ilişkin ise karar bozulmakla beraber işin esası hakkında da karar verilmesini amirdir.

Bu fıkranın uygulamasında, Danıştay dosyanın incelenmesi sırasında, maddî vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yeterli görürse veya uyumsuzluk sadece hukukî noktalara ilişkin ise kararı bozmakla beraber işin esasını karara bağlamaktadır. Bu durumda, mahkemeye maddenin (4) numaralı fıkrası ile tanınmış olan Danıştayın bozma kararına uymayarak eski kararında ısrar edebilme hakkı fiilen ortadan kalkmış olmaktadır. Halbuki, yargılama hukukunda esas olan kararı veren mahkemeden başka mahkeme veya dairede incelenme imkânının tanınması suretiyle adlî hataların önlenmesidir. Bu sebeple, dairenin bozma kararına mahkemenin ısrar edebilmesine işlerlik kazandırmak amacıyla Tasarının çerçeve 19 uncu maddesiyle değiştirilen 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin (2) numaralı, bu fıkrada yapılan değişikliğin tabii sonucu olarak (3) numaralı, Tasarının çerçeve 2 nci maddesinde yapılan değişiklik sebebiyle de (6) numaralı fıkralarında gerekli değişiklikler yapılmıştır.

14. Tasarının çerçeve 2 nci maddesindeki değişikliğe paralel olarak çerçeve 20, 21 ve 22 nci maddelerde de gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

15. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen çerçeve 23 üncü maddesi aynen benimsenmiştir.

16. Tasarının çerçeve 24 üncü maddesinde çerçeve 2 nci maddeye paralel değişiklik yapılmış, çerçeve 25 ve 26 ncı maddeler aynen kabul edilmiştir.

17. Tasarının çerçeve 27 nci maddesiyle 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununa eklenen Ek 2 nci maddenin başında yer alan "Mahallî idarelerin" ibaresi Danıştay Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak "Belediyeler ile il özel idarelerinin" şeklinde değiştirilmiştir.

18. Tasarının Komisyonumuzca kabul edilen çerçeve 28 inci maddesi, Geçici Maddesi, 29 ve 30 uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara
Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya
Üye
Mehmet Çevik
Ankara
Üye
Beytullah Mehmet Gazioğlu
Bursa
Üye
Mehmet Pürdeloğlu
Hatay
Üye
Abdülbaki Albayrak
İstanbul
Üye
Ömer Türkçakal
Kocaeli
(Muhalefet Şerhim Eklidir)
Üye
Murat Başesgioğlu
Kastamonu
Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ
(Muhalefifim, Şerh Eklidir)

Başkanvekili
Gökhan Maraş
Kırşehir
Kâtip
Ali Pınarbaşı
Konya
Üye
Hasan Namal
Antalya
Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep
Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel
Üye
Ali Haydar Erdoğan
İstanbul
(Muhalefet Şerhim Eklidir)
Üye
Burhan Cahit Gündüz
İzmir
Üye
İhsan Nuri Topkaya
Ordu
Üye
Orhan Veli Yıldırım
Tunceli
(Muhalefet şerhim ekli, muhalifim)

2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI HAKKINDA MUHALEFET ŞERHİ

Anayasanın 125 inci maddesi idarenin bütün tasarruflarının “yargı denetimine tabi olması” hukuk devletinin temel ilkesidir. İdarî yargının daraltılması, kısıtlanması demokrasiye ters düşen bir politikayı vurgular. Yapılan düzenlemeler hak aramayı kısıtlamaktadır.

İdarî işlemler aleyhine dava açabilecek vatandaşların bu işleminden kişisel menfaatlerinin doğrudan ihlâl edilmesi hükmü getirilmektedir. Halen yürürlükte bulunan yasada ise doğrudan ihlâl hükmü olmayıp, menfaatleri ihlâl edilenlere dava açma hakkı tanınmaktadır. Yapılmak istenilen değişiklik çağdaş hukuk devletinin idarî yargı anlayışına tümüyle terstir. Günümüzde özellikle çevre hukukundaki gelişmeler; idarî yargıdaki menfaat ilişkisi kavramını çok geniş boyutlara ulaştırmıştır.

Örneğin; idarenin çevreye zarar veren bir faaliyeti nedeniyle tüm vatandaşların başvuru ve dava hakkı vardır. Bugüne kadar “tercihli yol”, “Aliğa Termik Santrali”, “otoyolların ihalesi”, “özelleştirme”, “Hafize Özal” gibi davalarda vatandaşlar hep bu haklarını kullanmışlardır. Bundan rahatsız olan ANAP İktidarı vatandaşların idarî yargıya başvurma hakkını kısıtlamaktadır. Bu da ANAP’ın hukuk ve çevre anlayışını ne kadar çağdışı olduğunu göstermeye yeterlidir.

İdarî işlemler hakkında iptal davası açabilmek için o işlemin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biriyle hukuka aykırı olması gerekir. Yani vatandaşlar bu sebeplere dayanarak dava açarlar, idarî yargı da bunlara dayanarak iptal kararı verir. İdarî Yargılama Usulü Yasası’nın 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde bu hüküm yazılı iken, aynı maddenin ikinci fıkrasında yapılmak istenen değişiklikle Anayasanın 125 inci maddesine de aykırı olarak idarî yargının, idarî işlemin sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka aykırılığına dayanarak iptal kararı veremeyeceği hükmü getirilmekte, bu noktalardan verilecek iptal kararının idarenin takdir yetkisini kaldıracağı ileri sürülmektedir.

Bugün yürürlükte olan yasalara göre idarî eylem ve işlem hakkında verilen yürütmeyi durdurma kararı; bakılmakta olan dava içinde bir ara karardır. İdarî işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zararların doğabileceğini ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olduğunu önüne gelen davanın yargılaması sırasında gören mahkeme bir ara kararıyla yürütmenin durdurulmasına karar verebilmekte ve davaya devam ederek sonuçta idarî işlem hakkında esas kararını vermektedir.

Yapılmak istenilen değişiklikle bu ara kararına bir başka mahkemede itiraz olanağı getirilmektedir. Bu ise davaya bakan mahkemenin daha yargılama sürerken iradesine müdahale niteliğindedir. Eğer itiraz sistemi getirilmek isteniyorsa bunun hukuk mahkemelerinde olduğu şekliyle kararı veren mahkemeye yapılması gerekir.

Ali Haydar Erdoğan
İstanbul

Orhan Veli Yıldırım
Tunceli

Güneş Gürseler
Tekirdağ

Ömer Türkcakal
Kocaeli

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile (2) numaralı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirmiştir.

“a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için kişisel menfaatleri doğrudan ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,”

“İdarî mahkemeler, yerindelik denetimi yapamazlar, yürütmeye görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya sebep, konu ve maksat unsurlarına dayanılarak dahi idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.”

MADDE 2. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 6 ncı maddesinin 4, 5 ve 6 ncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4. Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi veya tamamlanması hususu daire, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır.

5. Harcı veya posta ücreti süresi içinde verilmez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

6. 4 ve 5 inci fıkralardaki tebligat. resen genel bütçeden yapılır. Bu masraflar yargılama giderlerine dahildir.”

MADDE 3. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Çözülmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askerî yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen gündünden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.”

MADDE 4. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 10 uncu maddesinin 2 ve 3 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Dava açılmayan haller ile davanın süreden reddi halinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idarî makamlarca cevap verilmesi halinde, cevabın tebliğinden itibaren dava açma süresi yeniden işlemeye başlar.

3. — Bu madde hükümleri, vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümlerin tarh, tahakkuk ve tahsilinden ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda uygulanmaz.”

MADDE 5. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesinin 4 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4. Bu madde hükümleri vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümlerin tarh, tahakkuk ve tahsilinden ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda uygulanmaz.”

MADDE 6. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin 2, 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Dilekçeler, idare ve vergi mahkemelerinde, mahkeme başkanının veya hâkimin havalesi ile kaydolunur.

3. Dilekçeler, Danıştayda daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hâkimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından :

- a) Görev ve yetki,
 - b) İdarî merci tecavüzü,
 - c) Ehliyet,
 - d) İdarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
 - e) Süre aşımı,
 - f) Husumet,
 - g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadıkları,
- Yönlerinden sırasıyla incelenir.

4. Dilekçeler bu yönlerden kanuna aykırı görülürse durum; görevli daire veya mahkemeye bir rapor ile bildirilir. Tek hâkimle çözümlenecek dava dilekçeleri için rapor düzenlenmez ve 15 inci madde hükümleri ilgili hâkim tarafından uygulanır. 3 üncü fıkraya göre yapılacak inceleme ve bu fıkra ile 5 inci fıkraya göre yapılacak işlemler dilekçenin alındığı tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde sonuçlandırılır.”

MADDE 7. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 15 inci maddesinin 1 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 4 üncü fıkradan sonra aşağıdaki 5 inci fıkra eklenmiştir.

“1. Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) 3/a bendine göre adli ve askerî yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idarî yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

c) 3/f bendine göre, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine,

d) 3/g bendinde yazılı halde otuzgün içinde 3 ve 5 inci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak yahut (c) bendinde yazılı hallerde, ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açılmış ise otuzgün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine,

e) 3/b bendinde yazılı halde dilekçelerin görevli idare merciine tevdiine,
Karar verilir.”

“4. İlk inceleme üzerine Danıştay ve mahkemece verilen kararlara karşı bu maddenin 1/c ve 1/d bendlerinde yazılı haller dışında; temyiz yoluna tek hâkim kararına karşı ise itiraz yoluna başvurulabilir.”

“5. 1 inci fıkranın (d) bendine göre dilekçenin reddedilmesi üzerine, yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde dava reddedilir.”

MADDE 8. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 17 nci maddesinin 1 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde açılan iptal ve beş milyon lirayı aşan tam yargı davaları ile tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı beş milyon lirayı aşan vergi davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır.”

“4. 1 ve 2 nci fıkralarda yer alan kayıtlara bağlı olmaksızın Danıştay, mahkeme ve hâkim kendiliğinden duruşma yapılmasına karar verebilir.”

MADDE 9. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 20 nci maddesinin 5 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“5. Danıştay, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dosyalar, bu Kanun ve diğer kanunlarda belirtilen öncelik veya ivedilik durumları ile Danıştay için Başkanlık Kurulunca; diğer mahkemeler için Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca konu itibariyle tespit edilip Resmî Gazetede ilan edilecek öncelikli işler gözönünde bulundurulmak suretiyle geliş tarihlerine göre incelenir ve tekemmül ettikleri sıra dahilinde bir karara bağlanır. Bunların dışında kalan dosyalar ise tekemmül ettikleri sıraya göre ve tekemmül tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılır.”

MADDE 10. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 26 ncı maddesinin 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemden kaldırılır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

4. Dosyaların işlemden kaldırılmasına ve davanın açılmamış sayılmasına dair kararlar diğer tarafa tebliğ edilir.”

MADDE 11. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 2 nci ve 8 inci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 12 nci fıkra eklenmiştir.

“2. Danıştay veya idarî mahkemeler, idarî işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Bu iki şartın birlikte gerçekleşmediği durumlarda yürütmenin durdurulması kararı verilemez. Yürütmenin durdurulması kararının gerekçesinde bu iki şartın ne suretle gerçekleşmiş olduğunun da açıkça gösterilmesi gerekir.”

“8. Vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri malî yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur. Ancak, 26 ncı maddenin 3 üncü fıkrasına göre işlemden kaldırılan vergi davası dosyalarında tahsil işlemi devam eder. İşlem

kaldırılan dosyanın yeniden işleme konulması ile ihtirazi kayıtlarla verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar, tahsil işlemini durdurmaz. Bunlar hakkında yürütmenin durdurulması istenebilir.”

“12. Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava daireleri tarafından verilmişse konusuna göre İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hâkimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye, kararın tebliğini izleyen gündün itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren yedi gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.”

MADDE 12. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin 1 inci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, bilirkişinin seçimi Danıştay, mahkeme veya hâkim tarafından re’sen yapılır.”

MADDE 13. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 üncü maddesinin 1 inci ve 3 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Kamu görevlilerinin atanması ve nakilleri ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlilerinin yeni veya eski görev yeri idare mahkemesidir.”

“3. Kamu görevlilerinin, görevle ilişkisinin kesilmesi sonucunu doğurmayan disiplin cezaları ile ilerleme, yükselme, sicil, intibak ve diğer özlük ve parasal haklarından doğan davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlisinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesidir.”

MADDE 14. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 35. — Taşınır mallara ilişkin davalarda yetkili mahkeme, taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesidir.”

MADDE 15. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(a) Davalardan biri Danıştayda açılmış ve çözümlenmesi Danıştayın görevine dahil bir uyumsuzlukla ilgili ise, davaların tümü Danıştayda görüldür ve durum ilgili mahkemelere ve taraflara bildirilir.”

MADDE 16. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 45 inci maddesinin 4 üncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan itirazı haklı bulunduğu veya dava görevsiz hâkim tarafında bakılmış olması hallerinde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir, bölge idare mahkemesinin bu kararları kesindir.”

MADDE 17. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 46. — 1. Danıştay dava daireleri ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştayda temyiz edilebilir.

2. Danıştay dava daireleri ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde Danıştayda temyiz yoluna başvurulabilir.”

MADDE 18. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 48. — 1. Temyiz istemleri Danıştay Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeler ile yapılır.

2. Temyiz dilekçelerinin 3 üncü madde esaslarına göre düzenlenmesi gereklidir, düzenlenmemiş ise eksikliklerin onbeş gün içinde tamamlanması hususu, kararı veren Danıştay veya mahkemece ilgiliye tebliğ olunur. Bu sürede eksiklikler tamamlanmazsa temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına Danıştay veya mahkemece karar verilir.

3. Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre kararı veren mahkemeye, Danıştaya veya 4 üncü maddede belirtilen mercilere verilir ve kararı veren mahkeme veya Danıştayca karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde cevap verebilir. Cevap veren, kararı süresinde temyiz etmemiş olsa bile düzenleyeceği dilekçesinde, temyiz isteminde bulunabilir. Bu takdirde bu dilekçeler temyiz dilekçesi yerine geçer.

4. Kararı veren Danıştay veya mahkeme, cevap dilekçesi verildikten veya cevap süresi geçtikten sonra dosyayı dizi listesine bağlı olarak, Danıştaya veya kurula gönderir.

5. Yürütmenin durdurulması isteği bulunan temyiz dilekçeleri, karşı tarafa tebliğ edilmeden dosya ile birlikte, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmek üzere kararı veren mahkemece Danıştay Başkanlığına, Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda, görevli dairece konusuna göre İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kuruluna gönderilir. Danıştayda görevli daire veya kurul tarafından yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verildikten sonra tebliğat bu daire veya kurulca yapılarak dosya tekemmül ettirilir.

6. Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren; mahkeme veya Danıştay daire başkanı tarafından verilecek onbeş günlük süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz edene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verir. Temyizin kanunî süre geçtikten sonra yapılması halinde de kararı veren mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, temyiz isteminin reddine karar verir. Mahkemenin veya Danıştay dairesinin bu kararları ile bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.”

MADDE 19. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki (6) numaralı fıkra eklenmiştir.

“2. Temyiz incelenmesi sonunda karardaki maddî yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise kararın düzeltilerek onanmasına karar verilir.

3. Kararın bozulması halinde dosya, Danıştayca kararı veren mahkemeye gönderilir. Mahkeme, dosyayı diğer öncelikli işlere nazaran daha öncelikle inceler ve varsa gerekli tahkik işlemlerini tamamlayarak yeniden karar verir.

6. Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davaların temyizen incelenmesinde de bu maddenin 4 üncü fıkrası hariç diğer fıkraları kıyasen uygulanır.”

MADDE 20. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 50. — Temyiz incelemesi sonucunda verilen karar, dosyayla birlikte kararı veren mahkeme veya Danıştay dairesine gönderilir. Bu karar, dosyanın mahkeme veya Danıştay dairesine geldiği tarihten itibaren yedi gün içinde taraflara tebliğ edilir.”

MADDE 21. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 51 inci maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştayca ilk derece mahkemesi olarak verilip temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir.

2. Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozular. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan mahkeme veya Danıştay kararının hukukî sonuçlarını kaldırmaz.”

MADDE 22. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması hâkim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya itirazı incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.”

MADDE 23. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebilir:”

MADDE 24. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 54 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının ilk cümlesi ve (d) bendi ile 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde ve (4) numaralı fıkranın numarası da (3) olarak değiştirilmiştir.

“1. Danıştay dava daireleri ve İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının temyiz üzerine verdikleri kararlar ile bölge idare mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere kararın tebliğ tarihini izleyen onbeş gün içinde taraflarca:”

“d) Hükümün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın ortaya çıkmış olması,”

“2. Danıştay dava daireleri ve İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulları ile bölge idare mahkemeleri, kararın düzeltilmesi isteminde ileri sürülen sebeplerle bağıdırlar:”

MADDE 25. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 60 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 60. — Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerine ait her türlü tebliğ işleri, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Bu suretle yapılacak tebliğlere ait ücretler ilgililer tarafından peşin olarak ödenir.”

MADDE 26. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 61 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri heryıl temmuz ayının yirmisinden eylül ayının altısına kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan idare ve vergi mahkemeleri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler, 62 nci maddedeki sınırlamaya tabi olmaksızın görevlerine devam ederler.”

MADDE 27. — 2577 sayılı İdarî Yargılama usulü Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — Bu Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınırlar 1.1.1993 tarihinden itibaren on milyon lira olarak uygulanır.”

“EK MADDE 2. — Belediyeler ile il özel idarelerinin seçilmiş organlarının organlık sıfatlarını kaybetmelerine ilişkin olarak yetkili mercilerden Danıştaya gönderilen dosyalar; belediye başkanlarının düşmesi istemine dair ise belediye başkanlarının, belediye meclislerinin veya il genel meclislerinin feshi istemine ilişkin ise meclis başkanvekilinin savunması onbeş gün içinde alındıktan sonra veya bu süre içerisinde savunma verilmediği takdirde sürenin bittiği tarihte tekemmül etmiş sayılır ve kanunlarda gösterilen karar süreleri bu tarihten itibaren işlemeye başlar. Karar dosya üzerinden verilir.

Bu kararlara karşı tebliğini izleyen günden itibaren onbeş gün içerisinde İdarî Dava Daireleri Genel Kuruluna itiraz edilebilir. İtiraz bir ay içerisinde sonuçlandırılır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.”

“EK MADDE 3. — Kanunlarda, bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri nezdinde itiraz edilebileceği belirtilen işlemlere karşı ilgililer tarafından işlemin tebliğinden itibaren yedi gün içinde bu Kanunun yetki kurallarına göre davaya bakmaya yetkili olan idarî yargı merciine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece tesis edilen işlemin yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz halinde mahkemece evrak üzerinde inceleme yapılarak, itirazın mahkeme kayıtlarına intikal tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bir karar verilir.

İtiraz üzerine mahkemece verilen kararlar kesin olup, bu kararlara karşı herhangi bir kanun yoluna başvurulamaz.

Kanunlardaki özel hükümler saklıdır.”

MADDE 28. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 43 üncü maddesinin 5 inci fıkrası ile 47 nci maddesinin ikinci cümlesi ve 54 üncü maddenin 3 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE. — a) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 26 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında değişiklik yapan hükmündeki bir yıllık süre, Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

b) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 ve 35 inci maddelerinde değişiklik yapan hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu maddelere göre açılmış olan davalar, aynı mahkemece sonuçlandırılır.

c) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasındaki temyiz süresinde değişiklik yapan hükmü, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilecek nihai kararlara karşı yapılacak temyiz istemleri hakkında, uygulanır.

MADDE 29. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.